

<p> مردم نہ کند چنین جدائی در صحبت جنس گیرد آرام باز اغ نشانیش بر نجد طاؤس بجلوہ گاہ طاؤس چون ست کہ باد داں شدی تو دلما بہ نشاطے گرد کرد مانقظریم دو دوتاں ہم باشی براد دوستداران باشیم برے یکہ گرشا بے دوست مباد زندگانی وانکہ گرہ از جواب بکشا باد اشپتاں زر روز من دوا بازم بجاں چه جائے ناورد چون خوسے گرفتہ ام بہشت است کز بلبل مست نیت یادم کز باغ کساں خبر ندارم </p>	<p> زیناں نبرد آشنائی ہر جنس نہ مردم و دو دو دام قمری کہ نواسے عشق سنجہ بوم آید سوسے بوم منحوس تو مردم دانشی ز حد بشیش بر خیز کہ گل شکوفہ نو کرد وقت چمن ست بوستاں ہم امروز اگر دے چو یاراں گلگشت چمن کسیم چوں با بینی رخ دوستان جانی مجنوں ز دو دیدہ آب بکشا گفت امشب روز زبان سوا من کز عمل جہاں شد م فرد دیرانہ من اگر چه زشت است زاں گونہ بیابنگ بوم شادم در دست چناں خوش ست غلام </p>
---	---

<p> در باغ بریش جانہ گیرد باسرود گلش چہ کار باشد واں گل کہ مراست چمن نیست رانند بے شرک جانسوز زندانِ دولت خستہ آواز خوشتر ز گل و بہار وین ادنیہ در آن چمن پسر اعنت جان تازہ کند بسبزہ و شاخ از قامتِ توفسانہ گوید واندوہ ترا بروں تراود از سوز غمت زندے علیٰ اشد باہم نفساں ہم نشیناں ادگوشہ کہ فتنہ بادل تنگ بہی گل تازہ را بجکش بر شد دلش با سماں دُو بر ناکہ شست و محل آریست </p>	<p> خونے کہ بدشت خو پزیرد آن اکہ خیالِ یار باشد بگذر کہ چمن چو یار من نیست یار ان چناں جواب لہ وز گفتند کہ اے نشانہ آورد شک نیست کہ روے یار وین لیکن گل تو کہ شک باغست کہ کہ کہ دلش بگیرد از کاخ حسب کہ بفتہ ہوید ہر خار کہ دید جاں بکاود ہر فاختہ کہ بر کشد آہ آید بچمن چو نازنیناں ایشاں ہمہ بانشاط ہم تنگ بر خیز کیے ز بخت روشن مجنوں کہ شینہ نام مقصود باہم نفساں نہ جائے بر قامت </p>
---	---

۱۱ اگر اہر اور بلخ بری قیام کند ۱۲ ش ۱۳ ماہ اوزلیلی ۱۴ ش ۱۵ لے دل گرفتہ شود ۱۶ ش
کہ فریاد (غیاث) ۱۲ حرمت

رفتند از آن حسرت به پویاں
 یار این حسرتیز در چمن گاه
 دیدند چو روی حاشق مست
 در خدمت آن عزیز دلش
 کرد از رخ نازکش نشاند
 هر کس ز دل رسیده ترساں
 یار این نشاط عیش سازی
 ایشان بشرب دوستگانی
 او دل بولایت دگر داشت
 نه رنج شد و نه گشت نشود
 مطرب غنای کشیده و لکش
 هر ناله که زد ز جان ناشاد
 چون جوشش دلش بفرق شد
 از حلقه دوستاں بدخست
 می رفت و سله بتاب گشته
 دیوانه دست عاشق زار

در جلوه گزشت نشاط جویاں
 بودند شسته چشم در راه
 گشتند ز رفتی بر زمین لبت
 کردند شایسته ز حد بیش
 در صد تنگش نشانند
 می کرد نوازش دگر ساں
 او با دل خود عیش بازی
 بخون دستر شک ارغوانی
 نے از خود و نے ز کس خست
 کا زار و نوازش شش کی بود
 بخون بنشیند خوشش
 هر کس که شنید کرد فریاد
 یکبار ز خویش بے خبر شد
 ز بجز بیدار بند بست
 ناخورد و قرح خراب گشته
 با این سه حرف چوں بود کار

<p> و اما نش بدست ما بد اور رفت رفتند تگے و باز گشتند سوئے چمنے کشید تہا چوں در ہر طوطی تدریسے جان ابشکیب چن سے کرد در حین صوت خویش می جست بر یاد سخن سرود می گفت چہ نے نمود عاشقانہ مخوں بیان وجد و حالت داد اندہ سینہ رادوانی باغز و گمان بسالہ ہدست محبوب کشائے عشق بازیت بس عشق کمن کہ نوشود باز زیرا کہ تو مست و من خرابم فریاد ازین تنک شرابی بہر گل بے وفا چہ نالی </p>	<p> یارے کہ گرفت دمنش تفت آناں کہ رہد فاقوشتند او سایہ برید زین چمنہا بنشست بریز او سرودے در لالہ گل نظان سے کرد دید از سر شاخ بلسل مست دل در عمل بحار می سفت مخوں نشاط آں ترانہ مرغ از سر سوز در مقالہ چون دید نشان آشنائی گفت ای ز شراب عاشقی تہست سازت کہ نولے جان نوازیست در موسم گل کہ تو کنی ساز من با تو عشق ہم شرابم بوئے کشم و کتم شرابی چون مزہ و فاسکالی </p>
---	---

۱۰۵ تصنیف سنی گرم رفتن دبر بان ۱۲۱ حسرت ۱۰۵ زاد بردن باد مخفت آزاد (بر بان) ۱۲۱ حسرت

<p>در گرد گل و مشک گذشتی دیدم سمنه دار خوانی که بر دل و گد بدیدہ سایم تا در دل لاله نو کند داغ بوسی ہزار عذر پایش ایں قصہ بگویش اورسانی وانکہ ز وفا کشیدہ دہن دوری و نعوذ باللہ از دست ور نہ چہ کم ست خار و رشت آں بہ کہ بکنج غم نشینم پوشیدہ نشان من بجوئی سیخس ز دل کم کباب از از آہ منت آتش آلود از در منت چشم او تر از ماتم من کہ بود پوشست از گونہ زرد من نشانست</p>	<p>ق</p>	<p>چندیں کہ بہر چمن گذشتی گر چوں گل من بیہ بوتاسنی گو تا بہ تیر کشش ر بایم چوں سرو من آید اندریں باغ گوئی ز زبان من دعایش وانکہ لعبائے کہ دانی کاسے دعوی مہر کردہ با من دور از تو ز من نمائندہ جز بہت بر بوئے گل آدم دریں گشتی گلزار کہ بے رخ تو بینم در ہر طرفے ستازہ روئی ہر خار کہ خون ناب وارد لالہ کہ بدل گرہ شدش دود ز گس کہ ز قطرہ بست گو ہر از رقی کہ برفتہ را پوشست رخسار سمن کہ زرد سانست</p>
--	----------	--

سوسن که چنان زبان دراز است
 و آن غنچه که خون در دعبده است
 هر سبزه که گرد آب رسته
 هر جا که ازین چشم خواب
 دامن نه کشتی ز جوشه خوم
 زمیناں چمنی چو پیر طاووس
 چه سود خرامش تو در باغ
 او در سخن از درونه ریش
 پیغام رساں بگریه تر بود
 مجنون دل از آه پاره می کرد
 مجنون ز وفاسان می گفت
 مجنون نفس ز شوق میسزد
 مجنون غزل فراق می خواند
 مجنون شکر لاله می ساخت
 چون دید که گفته ناصواب است
 نالیده ز بخت نامشاد
 دامن ز گل پیاده پرداخت

از من بر تو در بیان ارادت
 آنم حکیم من است در پوست
 از اشک منت و نه رسته
 در چشمه نشان خون در آب
 رنج نه شوی ز بوسه خوم
 افسوس کس بے تو منیم افسوس
 چون جلوه کبک بگرد زاغ
 بلبل به نشای نعره خویش
 پیغام پذیر بے خبر بود
 بلبل سخن نظاره می کرد
 او بادل خود ترانه می گفت
 او ز مرزبه به ذوق میسزد
 او نیز با عشاق می خواند
 او با گل لاله عشق می بست
 قاصد نه میا نخبی جواست
 وز سایه سر دست چون باد
 بر خار پیاده خوش می خست

گل پیاده هر گه را گویند که از ادب و بده بزرگ باشد چو زکریا حسن (برهان) ۱۲ حسرت گل تیزی جود

<p>در کوہ شد و ب تیغ بر شد باز آن دو چنان که صفت شکستند او ز آب و دیده بے مدارا بے سنگ ز دوری دل تنگ می بخت دیده سیل اندوه گوئی که ز رنگ چهره زرد گنجینه دل مستاع در دست</p>	<p>پیکان فراق را سپر شد گردش چو سپر حلقه بستند می داد گهر رنگ خارا می سود فدا ده روئے برنگ چوں ابر بہار بر سر کوہ برنگ عیار ز رہی کرد پیرایہ عشق روئے زردست</p>
--	---

دل اداں محبوں سکے اکہ در کوئے لدار بود بازوئے خود را
طوق گزین و ساختن تن استخوان شدہ اگر زیدہ دہان مزدون
او کردن بزبان چریش نوختن

<p>یک روز جگاہ نیم روزاں گردون حرارت تموزی آتش ز وہ گشت کوہ و کاں ہم جاٹے نہ کہ دیدہ را بردو با</p>	<p>کاخچشم ز آفتاب سوزاں در سایہ حسنہاں پشت کوی تفسید زمین و آسماں ہم ابر سے نہ کہ تشنہ را دہا با</p>
--	---

۱۰۸ دکان جمع دود یعنی جانور و زندہ (فرنگ جاگیری) ۱۲ حرمت ۱۵ بے قدر ۱۶ حرمت

مرغان چمن خستریه در شاخ
 خورشید چنانچه تیزی دست
 در حوضه خشک از آتش و تاب
 در دشت مرا بهائے کین تو تیز
 مرغابی از آرزوی آبی
 رنگ از بیل پخت در گرانی
 از گرمی رنگهای گردان
 هر کس بخین هوای ناخوش
 جنوں بکنار هر سواد سے
 افروخته دی دن بخوں غرق
 بالاشن زغم دو تاہ گشته
 ہر جا کہ رسید کرد زاری
 ہر سو کہ شنید بانگ دوسے
 ستانہ برقص پائی لبشرد
 کما ہے ز سلب درید چونند
 آمد قدے چو در مرشش ہوا

در رفته خزندگان بسور لخ
 بکشا و چو مار ز آدمی پوست
 صد پارہ شدہ زمین بلب
 چون عدہ سفلیگان جب گروز
 خون خوردہ بگرد ہر سر لبے
 چون تائبہ بر دز مہسمانی
 پیر آبلہ پائے رہ نوردان
 در حجرہ سرد کردہ باخوش
 می گشت بیان کرد بادے
 در آتش آب ماندہ چون برق
 رخسارہ زلف سیاہ گشته
 بگریست چو ابر نو بہاری
 یا خاست ز گوشہ سرد سے
 کہ زندہ شد گے فرد مر
 کہ پوست تن نگار بر کن
 محبت آن ہمہ حالتش فراموش

روزگار

<p> ناگہ لقب سید رفت پویاں خوابہ رواں ز دیدہ چون تہی غلطیدہ گئے گلچ کوٹے از پہلوئے خود تراشش کردہ وز سلخ متن چو میش قصاب نے خشم و نہ عفو ماندہ دروے گشتہ شکش ہمہ تہی گاہ دندانش ز خندہ باز ماندہ شویاں بزبان جراحی خوش لیسیدن دست پائے کاش در پیش و دید و دیدہ ترکرد و افکند ز زر بگردنش طوق سے شست بگریہ ہائے اش وز پائے سرش غبار می رفت میگرد باستیں سرش پاک کہ در کف پاش دیدہ مالید </p>	<p> با این صفت رمیدہ خواباں سے گشت چو بخوداں بہرہی دید از طرفے گذر بسوے خارشش ز دہ و خراش خوردہ در گرد سرش چو فرق نقاب بگذشتہ صلح و جنگ اپنے خم یافتہ در تہی گمشش اہ از دم دہنش فراز ماندہ سرتاقہ مشش جراحی پیش بے لقمہ گلے لقمہ فوارش بخوں چو بحال او نظر کرد پیچید بگردنش بصدوق بگرفت برفق در کنارشش جانش ز کلوخ و خار می رفت و امن تہش و نکند در خاک کہ پیش رخسار بہ گریہ مالید </p>
--	--

۱۱ نقاب نقب کندہ (غیاث) ۱۲ حسرت سے تہی گاہ کمر (غیاث) ۱۳ حسرت

سے سے از دست خود کہ رنگ زرد دہشت ۱۴ حسرت

گاه همیشه بمرگشت دایه
 بوسید سرش برفق و آزرم
 گفت ای مگلت از وفا مرسته
 هم زمان کسان حلال خورده
 کرده زره حلال خواری
 جانست حلال خواری گمست
 میله نه تخنق از شتابت
 پیکار پذیر پاسپانان
 ایمن ز تو پاسباں بهر سونے
 از سایه تو رمیده لغتاب
 شب و که زد دست تست مغذ
 و زدے که شد از دہانت خستہ
 از خاستن شب سیاہت
 در کھفت و فاجوراه برودہ
 در صحبت صدق گشته تابع

گاه همیشه بدبت کرد سایه
 خارید برشش بناخن نرم
 نقشت فلک از وفا نوشته
 ہم خورده خود حلال کرده
 با منم خویش حق گذاری
 و آسود گیت مرام پوست
 بیداری عین عین خوابت
 بیدار کن خراش شبانان
 مزدول ز تو خسس بهر کونے
 چون سایه که دارد ز مہتاب
 چون یوز حلفت افسوں دور
 الا بگزید جان ز رستہ
 میمون شده خواب صبحکامت
 نغزودہ بچشم اگر بگردہ
 کہ سابع بودہ گاہ رابع

سرت
 باطنی اصل شاعر اصحاب کتب شش ماہی و مستم رابع اسکا بیان است

۱۱ اشارے بزرگ ابرہان ۱۱۱ حسرت ۱۱ اشارہ بہ سنگ اصحاب کتب ۱۱ حسرت
 ۱۱ اشارہ بآیہ "سَبِّحُوْا لُوْنَ فَلَوْثًا وَّ رَاٰ الْعِصْمَ کَلِمَةً" و سابع بایں تاویل باشد کہ اہل تحقیق از تفسیر
 آیہ و تعلق لون سبحة و ثانیہ کلمہ فرمودہ اند کہ شمارہ اصحاب کتب ہفت بودہ شش تن زبکا و کہ انان
 در بارہ قیاس بعد علون تعید کنارہ گرفتہ (از تفسیر کشاف) دیکے داعی کہ وقت گزار از قیاس با نشان موافقت کرد

<p>صد و ضنه خوش بزیر پایت در گشته شبان گو سفندان از سر کشتی تو در جوانی تو شیر جوان دست بوده مشوقه خسروان پنج پیله بوده همه وقت گردنت پر از تنگ دنت بدشت دونه آهوک از دگر خورد شیر بر تنه پشت هر شکاک عالم شده در فن و دو دام صد خون ز لب چکید در خاک امروز که بازماندی از کار گرتو سگ از سرشت دران کو سلسله تو تا ز یاری بارے بزخم بوسه و پیوند</p>	<p>در روضه گمہ بہشت جایت از گرگ ربوده مزد و دنان سگبان تو کرده شیر بانی وز شیر و پنک جان ربوده و انگنہ بدوش زلف زنجیر از طوق زر و عسلا قہ دور ہر گنبد توبہ پشت یوزے توبے جگرش ننگنہ در زیر تعلیم گرفته روزگارے زان کرد خرد مصلحت نام و ز لوث جنایت دہن پاک خواری ہمہ امرانہ خوار اینک سگ تو منم بعد جان در گردن خود کشم بزاری با تو ہوا نقت وے چند</p>
--	--

از جنایتی

از جنایتی

۱۱۱۱ نفع از حسرت چنانچہ بہ چار پا آہو اسپ گنایہ از سرن باشد رعایت ۱۱۱۱ حسرت
 ۱۱۱۱ لے اورا کہ فن تو اندواز غتہ جگر خود خورد۔ بے جگر معنی زار و تزار ۱۱۱۱ حسرت
 ۱۱۱۱ کلب معلوم در فتنہ سگے را گویند کہ آداب شمار آہوختہ باشد ۱۱۱۱ حسرت سگے جنایت گناہ ۱۱۱۱ حسرت

<p>کس در ہوس شکار من نیست گونی کہ زدہ دہ کار جوید در اول تک بماند از خیز این جلدتست از ہمہ گام بر چشم منش سزا است رفتار حیفت ہزار حیث بر خاک بر روی زمین چرا غنودست دیدہ است بجانب تو کہ گاہ درے کشت چو لعل رنگ در دیدہ کشم کہ بہت از اینجا لیکن تو بنالہ دمن از دور در خدمت تو کشم کب بے گردل کشت ہستخوانی بر خاک درش نہی زمین سب یادے بکنی ازین بگر خوا</p>	<p>بجانب بجانب بجانب</p>	<p>ہر چند شکار کار من نیست آن کہ از سگ کو شکار جوید لنگے کہ بتک دیشس تیز جولہ چہ بردنتہ را نام پائے تو کہ گشت بردریار پشت تو کہ سودش آن کہ پیک چشمت کہ بر آن ستانہ سودہ از حسرت آن کہ چشم آن ماہ خواہم کہ شکارم این دل خاکت بترہ فشاخم از پائے ہستم من تو ہر دو شب گرد دل نیست کہ از رہ صوابے دارم جدے گشتہ جانے چوں باز گذر کنی در آن کو بر کہ جگریت بخشد آن یار</p>
<p>سے جولہ۔ حکوت تہستہ۔ بافتہ حکوت (از زبان فرنگ جمانگیری) تنسن تیندن بانقن (مقصود) منی شعر آن باشد کہ چون حکوت با آن ہمہ گام زنی این جملہ ناپیر تہستہ بافتہ است کہ تہستہ او باشد اجالہ پس در صفت بافتہ گان از تہستہ خود چہ نام ہر دو ذکر بر زبان آورد ۱۲ حسرت</p>		

<p>از من برسانیش سلاسه بسیار بوسی از لب من یادش ہی از سبک گریز از گردن من مکن فراموش دستے بسہ تو ساید از مهر ہر قصہ بگوئے از ز باغم کیت تو دوزا ہواں شست روزن شدہ، پچو دام صیاد خود را فگندہ بجلدہ دام برسینہ خویشتن زند تیر از غم نہ شکار شہ کردی آہوئے سیاہ شیر گیرست مجنوں ز سگان کیت بائے باشم بدرت با پسبانی عالم بوسیلہ ر سگانت آنجا کہ توی ترا چہ آزار</p>	<p>ہر خس کہ بر آن کشاد گامے ہر جا کہ نہاد پائے دشمن خواند چو ترا درون دہلیز ز بجز زرت نہ چو بردوش روزے اگر آن بت پری ہیر اگر کنیش ز مہر جاغم کاسے آہوئے ناک افگنست از تیر تو جان آدمی زاد آن کز پئے صید تو زند گام ہر کاز پئے تو شود کماں گیر تا طرہ بچوں دلیر کردی چشم سبت کہ بے نظیرست تو شیر کشی بہر شکارے بگزار کہ چون سگان نہانی دم لایہ کنم بر آستانت بااں کہ بود غسان من زار</p>
--	--

لے شست (۹۰) یعنی یک تیر تو برابر شست تیر آہوشپانست ش ۱۱ یا یک تیر تو شست آہورا شکار میکنہ ۱۱۲

<p>از باغبان چو باک دارد داغ سگی تو بر دل ریش دل می کشم بر داغ دیگر آخر برت سگت دریم که زلف خودم قلاوه بندی سیراب نظر کنی ز دورم آخر تو پس می زنی بچویم بارے ز دورم مراں بخوار بارے مزین از کشته سنکم دیوانگی اشکار می کرد و انبوه به گرد او زن و مرد مانده تیت اندراں کار در گریه زار دور و منداں داغ و گرانش لایع باشد از گریه پر غماں حسند گریه بکد از گریه سوز و</p>		<p>متاب که نور پاک دارد هر چند که دارم از حد پیش هم می طلبم سداغ دیگر گیرم ز بس روی سلیم گرفت چنانم از حبندی کم زان که ز نعمت مضوم من خود ز حیات خود بگویم در خانه گرم نمی گزاری در لقمه نمی دهنی چسنگم زیناں شغفه بهار می کرد او بر سر این فسانه دور بر کس به نظر ساره چنان ار نادان ز سر کوشم خنداں آن که بدل نه داغ باشد بے غم که دلش گره نبند در تیغ چو کس آتش فروز</p>
<p>سه لے کم از ان باش ۱۱ حسرت سه بخت بستم ۱۱ حسرت سه لایع بیوه ۱۱ ریش</p>		

از یخ تبرست سینه سرد
 آن کو دل غیر دیده ناخوش
 آن گل بود از چراغ خانه
 گل بہتر از آن دل گل اندو
 آن سوخته پیر و دوزخ آشام
 حاصل بچیان نظارہ کا ہے
 پیہ پیش زان میانہ
 این سگ سگ کیت ازین گرد
 چون بہر کہ می خوری بدیناں
 سگ اچہ نسب کہ کام تو پست
 اور اچہ عقل نیست تکمیں
 دیوانہ بدرد پائش داد
 طعنم چہ زنی بہ سگ پرستی
 مردم ز غمے کہ کم ندارد
 گر من تیر پائے سگ نم ہوں
 کایں پاکہ بشہر کوے گشتہ است

از گریہ کس نباشد شش درد
 آتش زانش ار بگیرد آتش
 آتش زنیش زند زبانیہ
 کز شعلہ کس نباشد شش درد
 خوش گفت کہ سوختہ بہ از خام
 مجنون شکستہ می زد آبے
 کاسے کردہ ز عاقبت کرانہ
 دین غم غم کیت ہنسیں درد
 وز بہر کہ می کنی چنسیں عاں
 بانیک بہ بد پیام تو چست
 تعظیم دیت چہ است چنیں
 کاسے از غم من دل تو آزاد
 من نیز سگ ز رشتے ہستی
 سگ بہتر ازو کہ عنتم دارد
 زان پائے بود نہ زیں لب فیس
 پیش دریا من گشتہ است

روزیش بکوسے اس پریش تفہیم و حکم نہ از پئے دوست مہاں چو تک آیدم از اں کو از یار چو ہجرہ خار باشد نالید بر این ترانہ لختہ پس گریہ کنان ز جانے برجات بر کوہ شد و نصیبی زو	ویدم گذراں بیدار خوش کش دوست گرفت از پئے دوست آہو تسلیم بود ز آہو با بوسے کلم چہ کار باشد شورید بسان شور بختہ میرفت نذیر و چپ و دست ز دل بستارہ تیر می زد
--	---

غنودن ز کس لیلی از بیماری مجنون سخن را در خود دیدن و نفس تنہ
خویش از جائے حسن برون بیدن و کمر کوہ گرفتن و مجنون ابہ
تبع کوہ خراشیدہ و خستہ دریافتن دست سلون برختگی و سودن و

مرحمت سائیدن

افسانہ سرانے شکر گفت کاں گوشہ نشین و شے بستہ	زالما کس زبان کہ نفس سخت بوسے ہمہ وقت و ان شکستہ
---	---

۱۱۱ بلکہ اور از پئے دوست دوست سائتم اش ۱۱۲
دینا ش ۱۱۳ حسرت ۱۱۴ گفت گفتار اش

چوں غمزدگان بنجاک خفته
 کما ہے ز جگر ذالہ کردے
 آیمقتنی نہ داشت باکس
 پرداختہ دل ز صبر و آرام
 ہنگام سحر ز سجت ناشاد
 گفتمے چو شبش دراز گشتے
 چوں سُرخِ گلِ فلک بستے
 ناگاہ شبے ز بعد سالے
 میخورد غم دل حسد ایش
 دید از نظر خیال پرورد
 کامد بہ نظارہ جمالش
 گشت بخون دل میرایش
 ز الماس سرشک بیندگی
 می گفت قصید ہنے و لسوز
 زان نالہ کہ زد بخواب زیار
 چوں حبت ز خواب تاشیند

خاشاک ز خوابکہ نہ رفتے
 کہ جاں بجم جوالہ کرے
 ہونس غم آشناے خود بس
 گشتے ہمہ شب چوماہ بر بام
 چوں بار گریستے بے نریاد
 با خود ز فراق سہ گزشتے
 ناخستہ ز گریہ رونے شستے
 بگرفت بر آنہ شش ملاے
 در خوردن غم بود خویش
 دیوانہ خویش را بصدرد
 نالید بے ز زلف و فاش
 کہ از مژہ رفت خاک پایش
 و افسانہ روزگار می گفت
 می کرد گلہ ز سجت بدروز
 بیندہ خواب گشت بیدار
 و ان دیدہ خویش باز بیند

<p>بستر تھی و کنار حنا لی خونا بہ زرخ باستیں رفت وز پردہ بروں رفت و آواز بر بستہ دہن چو بے زباں کس ز ہر نہ داشت پند گفتن آراستہ شد بصبح روشن چوں نوردل نیا ز منداں بر پشت جازہ محمل آہست گام ز بخش صبا بکندی آن گم شدہ را بہ خاک جویاں وز ہر خارے چو گلے نہت نچے چپ راست و طلب ماند افتادہ میان سنگ لانے بر بالش حنا رسد نہادہ مژگانش بخواب کردہ میلے شیران شکار پاسباش</p>	<p>نے یار و نہ آن وفا سنگالی نچے ز طیا پھر رستے را کوفت آہے زد و سوخت پردہ را در خانہ ہمہ مزاج و اناں ز اں ہم کہ خواست نہ ہر سفتن چوں سبزہ ایں کہود کشن خورشید با وج رفت خداں آن مہدشیں بکشد بر خاست بکشا و ز نام را بہ تندی میراند شتر بدشت پویاں چوں شیب فراز را بے حبت بر بجد رسید و بارگی را اندا دیشن بن شکستہ شانے بر پشتہ کوه چست و ادہ آوردہ صباکش بے لیلے اوختہ و گردا و اد و انش</p>
--	---

از بوئے دوان صید فرسائی
 آن تشنه جگر زبان خود سیر
 اندیشه کرد از ان دو دوام
 با عشق چو صدق بود ہمدست
 او پہلوئے یار خویش رفت
 افتاد غبارش از تن ریش
 از گریہ زار و در مکسوں
 آن چشم کہ راہ خواب میزد
 یعنی کہ ز گریہ گم سربار
 بار این حرفش اند سبزہ را گرد
 مجنوں کہ خواب دیدہ بکشد
 از جانش بر آمد آتشیں جوش
 چون لکے میس زبان در گشت
 بیمار کہ داروشس تر کرد
 او داشت لے لے لے پیرہ
 او خفتہ میان خاک ماندہ

از کار بشد جہازہ را پاسے
 آمد بیک از جہازہ در زیر
 در خواہیگر رستیق زد گام
 ہر یک دواں بگوشہ بست
 جاں جلوہ کناں بسوئے تن رفت
 بہنا وہ سرشس زانو خوش
 میرخت لے برے مجنوں
 بر عاشق خفتہ آب میزد
 زو بر رخس آب و کرد بیدار
 از خواب در آمد آن گل زرد
 چشمش بجال لیل افتاد
 زو نعرہ و باز گشت بیوش
 معان عزیز نیز در گشت
 در دشمن بطیب نیز اثر کرد
 این یافتہ جاں و لیک مژدہ
 این بر شرف ہلاک ماندہ

او با خبر از گزند این غم
 او داد و زد دل بیاو این پیش
 بودند چو سایه خسته بر خاک
 آمد چو در آن قصاص بجزا
 بستند ز جافر شسته و غور
 بازوئے رضا دراز کردند
 مجنوں ز جب کر نفیر مینزد
 کشت آن پی از دو چشم غمناک
 از ساعد و زلف کرد تسلیم
 چوں بود و دل یکے لبینہ
 تن نیز بیک شبے کہ شد رست
 در ساخت بہر دست با دست
 شد تازہ دو چاشنی بیک خواں
 آسودہ دو مرغ در یکے دام
 آراستہ شد دو تن بیک فوق
 دو صبح بہم رسیدہ از دور

این بے خبر از خود و زاد ہم
 این کردہ زیاد خود فراموش
 تا چشمہ خور مجتہت ز افلاک
 در ہر دو زبوسے یکے گر جاں
 چوں مردہ بخشہ از دم ضرور
 و آگوشس مراد باز کردند
 لیلی بگر شمشیر مینزد
 دیوانہ خویش را بصد ناز
 زنجیر ز مشک طوقش از سیم
 یعنی کہ دو در بیک خزینہ
 نقش دوئی از میانہ بر کفایت
 و اینخت دو مغز در یکے پوست
 شد زندہ دو کالبد بیک جاں
 و اینخت دو بادہ در یکے جام
 و افروختہ شد دو دل بیک شوق
 دو مشعلہ را یکے شدہ نور

و غمناک

لے واقفہ قصاص بجزا اشارہ بآیہ **وَلَا تَكْفُرْ فِي الْعَصَابِ حَيَاتُهَا أَوَّلِي الْأَلْبَابِ** ۱۲۱ حرت

<p> آمیخته همچو شیر باشد هر چیز که جز غرض و فاشد جز مصلحت و گریه بود آمد بسیار بسریده راز بکش از زبان بدرفشانی بر لبه چشم دوستان خواب عمرے دگر از غمت نختم بادے خوشم آمد از بهارے نا که ب آمد آفتابم کا ختر بفلک نهاد تختم چوں موج دو چشمه دیکے جوئے تعبیر نظر اے رخت بود نتوان خشن بیا و آن خواب بختم ز بوس منور خفته است بیداری بخت را نشان دید پس باز کشا و لعل خنداں </p>	<p> بودند بیاری آن دو هم عهد چوں حاجت دوستی روا شد از بوس و کنار دل بیاسو از هر نعلی سخن شد آغاز مجنوں ز نشاط یا ربانی کاسے از خم زلف عنبرین تاب عمرے در تو بیدیدہ ز فتم امر وز که بعد روزگارے ز آسایش دل ر بود خوابم در خواب چناں نمود تختم بر تخت من تو روئے در روئے خوابم چو ز پیش پرده بر بود تا روز قیامت اربود تاب این دم که گل دگر شگفته است لیلی که دو خواب همعناں دید اول بگزید لب بدندان </p>
--	--

و همیشه خیالِ خود کم و بیش
 چون عکس و آئینہ یکے بود
 آن ہر دو چو بخت خویش بیدار
 افسانہ خواب چوں بسر شد
 ہر یک شبے سیاہ بے روز
 چنداں غم دل شد آشکارا
 چنداں ہم دیدہ رفت در خاک
 ہر دو چو دوسر و ناز پرورد
 در حبیب و غنچ گل بخت بد
 مجنوں ز خیال غیرت اندیش
 زان آہ کہ بے دریغ می زد
 دآن یار یگانہ و فاجوئے
 خود را چو نکر و ز آشنا فرق
 یعنی کہ چو ہست یار در دل
 دو سوختہ دل ہم رسیدہ
 باد از دو طرف عبیری بخت

آن آئینہ را ہنسا دور پیش
 رفت از یگانگی شکے بود
 ز آن خواب عجب بحیرت کار
 بیداری ہجر پرودہ در شد
 میکرد شکایتے جسگر سوز
 گامہ بنفیر سنگ حنارا
 کہ تندی سیل شد زمیں چاک
 ز آسیب خزاں فقادہ در گرد
 باد سے بیما نہ در بخت بد
 میخواست مد ز سایہ خویش
 بر سایہ خویش تنغ میں نہ
 گشتہ یگانگی کے گونے
 میکرد مجنوں دو دیدہ رانق
 دیدہ چہ شود شخص نامل
 یوم نہ کہے جز آب دیدہ
 بر دیدہ رخسار میر بخت

<p> بکشاد فرشته در و ماهیت در رقص درآمده دو دو دام میکرد بچشم بدخواستی شکر به وثاق بازمانده یوسف بکنار گرگ خفته برگردن شیر بسته زنجیر از صید کشید و بر خود انداخت طرفه که نداشت چاشنی کار الماس شکسته لعل بهفت طوطی بنظر آره گشته خوردند ناخورده شراب هر دو سرست نگفت شکوفه بهاری انگشت ز چاشنی جسد بود خازن شده و خزینه بر جان در بنگن اگر کلید گم کرد </p>	<p> جولان ز نسیم شوق شان مست از عشرت آن دست بے جام هر خار کشیده دور باشی سلطان بیز کله جنبه رانده تپو بقاب راز گفته جولان زده آهوسے پہ پنجر صیاد که تیر بجد انداخت بطرفه بود و جبهه نا بار بے زحمت رشته در شد بهفت شکر لقمه گره ماند در بند ساقی و حرلیف جام در دست صبحی بچنیں اُمید داری پالوده اگر چه جان فست بود بر کبج رسیده و زور پائے چون نقد خزانه اشتم کرد </p>
--	---

لے نیرک نفع اول و ثانی یعنی جمع قلیل و مردم کم کہ پیش پیش شکر روند (برمان) ۱۲ حسرت
لے بضم و کسر یعنی خانه و غیاث) ۱۲ حسرت لے آسے گرسند ۱۲ حسرت
لے نظر صدوق (غیاث) ۱۲ حسرت لے شدہ یعنی برفت ۱۲ ش
لے در را بنگن ۱۲ ش

<p>پیش از شربت بود از روی تیر تیر</p>	<p>شک نیست که دست پاکند کم ز افزونی حسرت کم کند راه شربت دہی ار بود و عذابش بر جائے حریرہ خاک باشد ہم کار آید و لے بشستن چہ سود ز جملہ گلستاں ایمن بود از در و خواندن</p>	<p>بج</p>	<p>افزون ز طلب جو یافت مردم منطس کہ رسد گنج ناگاہ عاشق کہ گرفت مرده خویش وارو کہ پس از ہلاک باشد آب از پس مرگ تشنہ بہتن چوں مرده بود ہزار دستاں بر خاک شہید گل فشاں</p>	
<p>باز گشتن کبک خراماں از کوہ و شتر پرندہ را پر بر جناح بر بستن و رشتہ در ازادون و کیو تر دیوانہ را پر کم داشتن</p>				
	<p>خورشید نہاد رو بزدی بر داشت ز فرق دوست سایہ عذسے ہزار لطف در خواست تا پاک دلش ببردہ از ہوش تپ لرزہ گرفتہ استوانش کو را چہ شکوہ شد زباں بند</p>		<p>چوں بر سر چرخ لاجوردی مستوقہ آفتاب پایہ بر عزم شدن ز جائے برخت او در سخن و نسیق خاموش حیرت زدہ مہر برد ہانش دانست مسافر خسرو مند</p>	
<p>لے تا پاک بینی تپاک ہاش</p>				

اندیشہ او خطاب پنداشت
 نئے تکلف پائے پرتغارش
 غلطیہ بے چو گنج بر خاک
 پس محل ناقدت دست
 شد بر شتر و زمام بسپرد
 میرفت بچشم خوفشاں تر
 چوں ماہ بمرج خوشین شد
 در گوشہ غم نشسته بجز
 میزد شبغے جرات انگیز
 چوں زلف شب از کلالہ تر
 از پرده عروس مہ بروں حسبت
 بنشست ویں خواب رفتہ
 باش رفیق راز میگفت
 از سوزش سینه آہ میکرد
 میزد شبغے چو غم رسید
 چوں خستہ شد از دل سیریز

خاموشی او جواب پنداشت
 بر سید گرفت در کنارش
 پیچید بیان ما رخصت اک
 بکشا و عقال و تنگ بست
 شاہیں سپرد و کبک ابرو
 خونایہ چشم زورواں تر
 واں سرور و روندہ در چمن شد
 تن از دل و دل زخری دود
 میسوخت جہاں با آتش تیز
 در دامن خاک رنجت عنبر
 خواب آمد چشم مردمان بست
 خون رنجت چشم آب رفتہ
 تاش میگفت باز میگفت
 مہ را بغشاں سیاہ میکرد
 میخواند چو بستان نشید
 گفت این غزل از درون کپور

از بیداری